

Sygn. akt III KK 41/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 czerwca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)
SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)
SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Teresa Jarosławska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Barbary Nowińskiej,
w sprawie **K. B.-C.**

skazanej z art. 228 § 1 kk w zw. z art. 65 § 1 kk ,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 20 czerwca 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanej

od wyroku Sądu Okręgowego w S.

z dnia 6 września 2012 r., zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w S.

z dnia 2 lutego 2012 r.,

**1/ uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym,**

2/ zwraca oskarżonej uiszczoną przez nią opłatę od kasacji.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 lutego 2012 r. Sąd Rejonowy w S. przypisał K. B.-C. popełnienie 141 czynów, w warunkach ciągu przestępstw z art. 91 § 1 k.k., które zakwalifikował z art. 228 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i na podstawie art. 228 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i art. 64 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. skazał ją na karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Ponadto, na podstawie art. 33 § 1, 2 i 3 k.k. wymierzył jej karę 300 stawek dziennych grzywny ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 200 zł, na podstawie art. 41 § 1 k.k. orzekł wobec niej zakaz wykonywania pracy na stanowiskach w administracji państwowej i samorządowej na okres 8 lat i na podstawie art. 44 § 1 k.k. orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa banknotu 50 zł nr 8568502 i zasądził od niej na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w kwocie 12 400 zł.

Wyrok ten, który także dotyczył dwóch innych osób, mających wręczać oskarżonej korzyści majątkowe, w zakresie dotyczącym K. B.-C., zaskarżyła ona sama, sporządzoną osobiście przez siebie apelacją.

W tej, bardzo rozbudowanej, bo liczącej w sumie 142 stron, apelacji oskarżona podniosła zarzuty:

1) obraży przepisów postępowania art. 2 § 2 k.p.k. i art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 6 k.p.k., art. 7 k.p.k. w zw. z art. 143 § 1 pkt 7 k.p.k., art. 116 k.p.k., art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. w zw. z art. 98 § 1 k.p.k., art. 171 § 1 i § 5 ust 1 i § 7 k.p.k., art. 175 § 1 k.p.k., art. 239 k.p.k. w zw. z art. 240 k.p.k. i w zw. z art. 241 k.p.k., art. 333 § 2 w zw. z art. 394 § 2 k.p.k., art. 391 § 1 k.p.k., art. 394 § 2 k.p.k., art. 366 § 1 k.p.k., art. 393 § 1 zd. ostatnie k.p.k., art. 393 § 1 zd. 1 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., art. 424 § 1 k.p.k., art. 410 k.p.k., mających wpływ na treść orzeczenia, przy czym wskazała 15 okoliczności, które – w jej ocenie – miały dowodzić słuszności zarzutu naruszenia tych przepisów prawa procesowego;

2) błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść, a polegający na przyjęciu przez Sąd I instancji, że oskarżona dopuściła się zarzucanych jej czynów, podczas gdy z zeznań 109 (wskazanych przy tym przez nią imiennie) świadków wynika, że oskarżona nie popełniła zarzucanych jej czynów;

3) obrazy przepisu art. 229 § 6 k.k. polegającą na pouczeniu świadków, podczas rozprawy w dniach 17 II 2011 r. (k. 2446-2455) i 10 marca 2011 r. (k. 2483-2491), przez Sąd, iż jeżeli złożą zeznania, w których potwierdzą fakt wręczenia oskarżonej łapówki, to nie będą odpowiadać karnie za łapownictwo czynne, podczas gdy wymienieni świadkowie nie zawiadomili o tym fakcie organu powołanego do ścigania przestępstw i nie ujawnili wszystkich istotnych okoliczności przestępstwa, zanim organ ten o nim się dowiedział;

4) rażąco niewspółmiernie surowej kary, podczas gdy dotychczasowa niekaralność oskarżonej, pozytywna opinia w miejscu pracy i zamieszkania, brak wyrządzonej szkody, nienaruszenie przez nią żadnych obowiązków służbowych, przyjmowanie ewentualnych korzyści majątkowych od interesantów, co stanowiło przyjmowanie zwyczajowo drobnych upominków w dowód wdzięczności za „miłą i fachową ich obsługą”, przemawia za przyjęciem wobec oskarżonej wypadku mniejszej wagi opisanego w art. 228 § 2 k.k., a tym samym za znacznie łagodniejszym wymierzeniem jej orzeczonych kar

i wniosła o:

zmianę zaskarżonego wyroku przez uniewinnienie jej od popełnienia zarzucanych jej czynów, względnie o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w S. celem ponownego jej rozpoznania.

Apelację tę rozpoznał w dniu 6 września 2012 r. Sąd Okręgowy w S.

Wyrokiem tego dnia wydanym:

1) zmienił zaskarżony nią wyrok w ten sposób, że:

a) obniżył orzeczoną wobec oskarżonej karę pozbawienia wolności do roku;

b) obniżył orzeczoną wobec niej karę grzywny przez ustalenie wysokości jednej stawki dziennej na kwotę 20 zł;

2) w pozostałej części utrzymał w mocy zaskarżony wyrok;

3) zasądził od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa 20 zł tytułem wydatków za postępowanie odwoławcze i wymierzył jej 1380 zł opłaty za obie instancje.

Kasację od tego wyroku wniosła obrońca skazanej.

Zarzuciła w niej rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku, naruszenie prawa procesowego:

1) przepisów art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. przez nierozważenie przez Sąd Okręgowy w S. wszystkich wniosków i zarzutów przedłożonych w apelacji, a tym samym sporządzenie uzasadnienia wyroku w sposób nie odpowiadający wymaganiom zawartych w tych przepisach z łącznym pominięciem całego szeregu dowodów oraz zaprezentowanie wyłącznie własnego stanowiska (zarzuty opisane w pkt 1, 2 i 3 apelacji);

2) przepisów art. 4, art. 5 § 2, art. 7 i art. 410 k.p.k. poprzez nieobiektywną i jednostronną ocenę materiału dowodowego prowadzącego do niesłusznego uznania oskarżonej za winną popełnienia przypisanych jej czynów przy dyskredytowaniu zeznań szeregu świadków, których nazwiska, z uwagi na dużą ilość, wymienione są w uzasadnieniu kasacji na k. 26-36, podczas gdy zeznania tychże świadków w powiązaniu z pozostałym materiałem dowodowym (k. 22-27 kasacji) w postaci zeszytów – Rejestrów AKC-U poddawanych weryfikacji (k. 2855 i 2905). Karty zakresu obowiązków i uprawnień (k. 182), wytycznych i zaleceń Naczelnika Urzędu Celnego w S. (Teczka -1, k. 1-2 i k. 2853) wskazują, że oskarżona nie popełniła przypisanych jej czynów;

3) przepisów art. 116, art. 4 w zw. z art. 170 § 1 ust. 5 i art. 366 § 1 i art. 6 k.p.k. poprzez niesłuszne oddalenie i nie rozpoznanie wniosków dowodowych (k. 13, 14, 15, 18, 19, 20 kasacji) zgłaszanych przez oskarżoną w pismach procesowych oraz na rozprawach przed Sądem I instancji, a także nie zaliczenie przez Sąd pisemnych oświadczeń składanych przez oskarżoną, w tym także na polecenie Sądu *meriti* w toku rozprawy do akt sprawy (k. 20-22 kasacji), co w konsekwencji doprowadziło do nie wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy w stosunku do skazanej i uniemożliwiło jej podjęcie skutecznej obrony w postępowaniu odwoławczym;

4) przepisu art. 360 § 1 ust. 3 k.p.k. poprzez ujawnienie na rozprawie jawnej przez Sąd I instancji niejawnych informacji i dowodów w postaci podsłuchu operacyjnego (PP) i podglądu operacyjnego (PDF) z kontroli operacyjnej przeprowadzonej w Urzędzie Celnym w S. (k. 5-9 kasacji);

5) przepisu art. 4 k.p.k. poprzez nie przesłuchanie na rozprawie przez Sąd I instancji w charakterze świadków funkcjonariuszy policji, funkcjonariuszy celnych, pracowników agencji celnych na okoliczność przebiegu zdarzenia w dniu 29 sierpnia 2007 r. w godzinach rannych w pomieszczeniach Urzędu Celnego w S., co uniemożliwiało skazanej wykazanie, że tego dnia funkcjonariusze policji wobec niej przeprowadzili zaplanowaną prowokację policyjną, przez co nie zachowali określonych w art. 19a ustawy z dnia 6 kwietnia 1999 r. o Policji (Dz. U. z 2007 r., Nr 43, poz. 277 ze zm.) ustawowych warunków dopuszczalności przeprowadzenia czynności operacyjno – rozpoznawczych polegających na kontrolowaniu wręczenia oskarżonej korzyści majątkowej (k. 9-13 kasacji);

6) przepisu art. 424 § 1 k.p.k. poprzez niewskazanie przez Sąd Rejonowy w S. w uzasadnieniu wyroku, jakie fakty uznał za udowodnione i nie-udowodnione, oraz na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych, co doprowadziło do ustaleń faktycznych opisanych w uzasadnieniu wyroku sprzecznych z zapadłym orzeczeniem przeciwko oskarżonej (k. 27-36 kasacji), oraz nie wykazano w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji, na jakich podstawach faktycznych przypisano oskarżonej przyjęcie korzyści majątkowej od 41 nn osób, oraz na jakiej podstawie faktycznej miała przyjąć korzyść majątkową za czynności służbowe dot. 38 nieustalonych pojazdów, które nie były wprowadzone na polski obszar celny (k. 26-27 uzasadnienia kasacji)

i wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację Prokurator Prokuratury Okręgowej w S. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Obecna na rozprawie kasacyjnej Prokurator Prokuratury Generalnej wniosła natomiast o: uwzględnienie kasacji i uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna i to w sposób oczywisty.

Tak tylko można ocenić pierwszy z podniesionych w niej zarzutów.

Charakter i zakres stwierdzonego naruszenia prawa procesowego, którego się Sąd Okręgowy w S. dopuścił, sprawia, iż niemożliwe jest obecnie zanegowanie istnienia istotnego wpływu tego uchybienia na treść, zaskarżonego kasacją, wyroku tego Sądu.

W tej stwierdzonej sytuacji koniecznym się stało uwzględnienie kasacji, uchylenie zaskarżonego wyroku i ponowienie kontroli apelacyjnej orzeczenia Sądu Rejonowego w S.

Niezbędność tej decyzji wynika z faktu nieprzeprowadzenia – w istocie – przez Sąd Okręgowy w S. kontroli instancyjnej wyroku Sądu Rejonowego w S. w związku z wniesioną przez oskarżoną apelacją. Słuszności tego stwierdzenia wprost dowodzi treść uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego. Pozwala ono o tym wnioskować i to w sposób jednoznaczny. W szczególności świadczy o tym tak sam rozmiar owego dokumentu procesowego oceniony w kontekście: ilości postawionych oskarżonej zarzutów (141 czynów), obszerności uzasadnienia Sądu I instancji (113 stron) i, przede wszystkim, ilości oraz charakteru podniesionych w apelacji oskarżonej zarzutów (cztery grupy zarzutów, w tym te dotyczące obrazy prawa procesowego wskazane w 15 - tu różnych – rzekomych – zaszłościach), jak też i sama zawartość merytoryczna tego uzasadnienia. Faktycznie ogranicza się ona do argumentacji przedstawionej tylko na nieomal jednej stronie (str. 44-45), przy czym połowa tam zawartych rozważań dotyczy ostatniego zarzutu apelacji, to jest zarzutu rażącej niewspółmierności (surowości) kary. Nadto analiza treści tych fragmentów uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego pozwala kategorycznie stwierdzić, że Sąd ten nie rozważył w sposób właściwy żadnego z zarzutów apelacji oskarżonej. Zawarte tam ogólnikowe i niebywale lakoniczne stwierdzenia odnoszą

się wyłącznie do zarzutu naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisu art. 7 k.p.k. i aprobuje, też tylko z tak zaprezentowaną motywacją, poczynione przez ten Sąd ustalenia faktyczne. W uzasadnieniu nie ma nawet żadnego nawiązania do pozostałych kilkunastu (konkretnych) zarzutów (rzekomej) obrazy prawa procesowego i materialnego podniesionych w skardze odwoławczej. Rozważenia samego zarzutu „niewspółmierności” kary (które stanowi ponad połowę merytorycznej argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu przez Sąd Okręgowy) także dokonano na tyle pobieżnie, niedokładnie oraz bez równoczesnego uwzględnienia wszystkich istotnych i ujawnionych w postępowaniu okoliczności, mających znaczenie dla oceny zasadności wymiaru kary orzeczonej wobec oskarżonej przez Sąd Rejonowy, że sama decyzja Sądu Okręgowego, o tak doniosłym złagodzeniu kary, nie została właściwie uzasadniona i – w tym stanie owej argumentacji – wręcz razi dowolnością.

Nie ulega zatem najmniejszej wątpliwości, że tak postępując, Sąd Okręgowy w S. rażąco i jednoznacznie uchybił tym regułom kontroli odwoławczej, które określają przepisy art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k.

Przez to oczywiście zasadny jest pierwszy zarzut kasacji obrońcy skazanej, który rażąco naruszenie tych przepisów prawa procesowego przez Sąd odwoławczy podnosi.

Bezspornie przepis art. 433 § 2 k.p.k. nakłada na sąd odwoławczy obowiązek rozważenia wszystkich wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym, chyba że ustawa stanowi inaczej, zaś przepis art. 457 § 3 k.p.k. obliguje z kolei ten Sąd do podania, czym się kierował wydając wyrok, oraz dlaczego zarzuty i wnioski apelacji uznał za zasadne albo niezasadne.

W licznych judykatach Sąd Najwyższy konsekwentnie zauważał, iż właściwe zrealizowanie obowiązków wynikających z treści obydwu tych przywołanych przepisów, wymaga nie tylko niepomijania żadnego zarzutu podniesionego w środku odwoławczym, ale także rzetelnego ustosunkowania się do każdego z tych zarzutów oraz wykazania konkretnymi, znajdującymi oparcie w ujawnionych w sprawie okolicznościach argumentami, dlaczego uznano poszczególne zarzuty za trafne bądź też bezzasadne: (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 lutego 2007 r., IV KK 411/06, OSNwSK 2007/1/368, wyroki Sądu Najwyższego z: 12 kwietnia

2007 r., OSNwSK 2007/1/816; 13 września 2007 r., IV KK 77/07, OSNwSK 2007/1/1994; 8 czerwca 2011 r., V KK 24/11, Lex nr 848182; 10 sierpnia 2011 r., III KK 436/10, Lex nr 1044032; 6 grudnia 2012 r., IV KK 125/12, Lex nr 1232839).

Zauważyć też należy, iż zaniechanie jakiegokolwiek ustosunkowania się do zarzutów i argumentacji zawartej w skardze apelacyjnej jest nie tylko rażącym naruszeniem wymagań wskazanych w art. 457 § 3 k.p.k. i art. 433 § 2 k.p.k., ale wprost podważa konstytucyjną zasadę dwuinstancyjności postępowania karnego i – w konsekwencji – czyni li tylko formalnym prawo strony do poddania rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji rzeczywistej, a nie tylko pozornej, kontroli instancyjnej.

Oczywiste jest – co jest godne podkreślenia w realiach rozpoznanej sprawy – że zakres i szczegółowość wypowiedzi Sądu odwoławczego mogą być różne w zależności od merytorycznej wartości motywów Sądu I instancji i treści skargi apelacyjnej, zawsze jednak Sąd odwoławczy musi (poprzez stosowną przedstawioną w uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia – argumentacją) wskazać skarżącemu powody nieuwzględnienia podniesionych przez niego zarzutów.

Realizacji tego nakazu z pewnością nie stanowi ogólnikowe odwołanie się do trafności ustaleń, ocen lub poglądów zawartych w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, ale jedynie rzetelnie i konkretnie ustosunkowanie się do każdego z tych zarzutów i wskazanie – nawet w sposób zbiorczy (co aktualizuje się zwłaszcza w sytuacji „taktycznego” mnożenia przez skarżącego zarzutów, niejednokrotnie powtarzanych w różnej postaci), ale przez odpowiednią motywację wskazującą, dlaczego zasługują, bądź nie zasługują, na uwzględnienie.

Tym kanonom rzetelnej kontroli odwoławczej Sąd Okręgowy w S. rażąco nie sprostał. Konsekwencją tego przekonania jest uznanie oczywistej zasadności pierwszego, z podniesionych w kasacji, zarzutu, który to uchybienie temu Sądowi wytyka.

Możliwość istotnego wpływu tego uchybienia na treść zaskarżonego kasacją wyroku jest też bezsporna. Zważywszy na charakter i zakres stwierdzonego naruszenia przepisów prawa procesowego nie sposób jej obecnie zanegować. Brak jest do tego, w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, jakichkolwiek argumentów, które by takie przekonanie czyniły uprawnionym.

W tej stwierdzonej sytuacji, stosownie do możliwości wynikającej z treści art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. należało ograniczyć rozpoznanie kasacji tylko do tego pierwszego zarzutu, bowiem jest to wystarczające do wydania orzeczenia, a rozpoznanie pozostałych zarzutów byłoby przedwczesne, tym bardziej, że stanowią one powielenie zarzutów apelacji, których Sąd odwoławczy w ogóle nie rozpoznał.

Ponownie rozpoznając sprawę, Sąd Okręgowy w S. uwzględni powyższe wnioski i spostrzeżenia oraz dokona instancyjnej kontroli orzeczenia Sądu I instancji, w związku z wniesioną od niego apelacją oskarżonej. Uczyni to przy tym w sposób, który będzie czynił zadość wymogom jej rzetelności, wskazanym w przepisach art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak wyżej.